

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี มีสาระสำคัญสรุปเป็นผลการวิจัย ได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการเรียนรู้เฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ จำนวนเพื่อนสนิท และกิจกรรมที่สนใจ

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการเรียนรู้เฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ จำนวนเพื่อนสนิท และกิจกรรมที่สนใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยทางการศึกษาซึ่งมีขั้นตอนกล่าวโดยสรุป ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 4,936 คน (กลุ่มงานสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี, 2553, มิถุนายน, 30)

1.2 เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามาเน (Yamane) (สุวริย์ ศิริโกคาภิรมย์, 2546, หน้า 243-244) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ยอมให้มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จากจำนวนประชากรทั้งหมด 4,936 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ประเภทของโรงเรียนเป็นชั้นในการแบ่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ประเภทคำถามปลายปิด (closed form) ลักษณะเป็นตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (numerical rating scale) มี 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรู้จักธรรมชาติของเด็ก การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ และครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง

2.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือ ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 นำเสนอร่างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (content validity) วิธีที่ใช้ในการตรวจสอบคือการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา(index of item objective congruence : IOC) ให้ค่าความสอดคล้องรายข้อมีค่าระหว่าง 0.6-1.00

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้วไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

2.2.4 นำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.786

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 370 ฉบับ ให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี และได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับมาจำนวน 370 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยแจกแจง ความถี่ (frequency) เพื่อหาค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบเอฟ (F-test) โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ปรากฏผลดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี โดยภาพรวม 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 5 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด รองลงมาคือ ด้านครูมีความเมตตา จริงใจและ อ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ส่วนด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้อันดี โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก คือ สภาพการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ รองลงมาคือระดับปานกลาง ได้แก่ บรรยากาศภายในห้องเรียนแจ่มใส มีรอยยิ้ม มีการทักทาย เป็นกันเอง

1.2 ด้านการรู้จักธรรมชาติของเด็ก โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูเข้าใจว่านักเรียน แต่ละคนมีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและศักยภาพแตกต่างกัน ส่วนข้อที่อยู่ใน ระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูเข้าใจว่านักเรียนต้องการการยอมรับจากเพื่อนและ ครู และครูเข้าใจว่านักเรียนต้องการพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า และประสบผลสำเร็จ

1.3 ด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา แหล่งน้ำ น้ำตก

1.4 ด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 2 ข้อ คือ มีการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียน และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ชอบและถนัด

1.5 ด้านบทเรียนสนุกและแปลกใหม่ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผล ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เข้าใจให้นักเรียนอยากติดตาม

1.6 ด้านครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือครูประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน รองลงมาคือ ครูมีความรัก และตระหนักในหน้าที่ของครูที่มีต่อศิษย์ทุกคน ส่วนข้อที่อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนโดยเป็นธรรมชาติ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง การศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการเรียนรู้เฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ จำนวนเพื่อนสนิท และกิจกรรมที่สนใจปรากฏผลดังนี้

1. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ย โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัว โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามสถานภาพทาง

ครอบครัวของพ่อแม่ พบว่าด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านครุมีความเมตตาจริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มของสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน กับกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง สถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้างกับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่ตาย ส่วนกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ในด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 ด้านครุมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มของสถานภาพทางครอบครัวที่ พ่อแม่อยู่ด้วยกัน กับกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง สถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่ตาย ส่วนกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ในด้านอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามจำนวนเพื่อนสนิท พบว่าโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี จำแนกตามกิจกรรมที่สนใจ พบว่าด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.1 ด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มกิจกรรมเล่นกีฬา กับกลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มเล่นดนตรีกับกลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กับกลุ่มดูโทรทัศน์/ฟังเพลง ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่สนใจด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2 ด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือกลุ่มกิจกรรมเล่นกีฬา กับกลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มเล่นดนตรีกับกลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กับกลุ่มดูโทรทัศน์/ฟังเพลง ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่สนใจด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี โดยศึกษาปัจจัย 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี 2) การรู้จักธรรมชาติของเด็ก 3) การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด 5) บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ 6) ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.1 การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

ด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพการเรียนรู้การสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ครูเป็นที่ปรึกษา และให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนเกิดปัญหา และส่งเสริมจินตนาการของนักเรียนให้ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม สอดคล้องกับคำกล่าวของ กิติยวดี บุญชื่อ และคนอื่นๆ (2540, หน้า 7-19) ว่าเด็กต้องเกิดความรัก และภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวให้สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้ โดยไม่เสียสุขภาพจิต เห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้ขีดวงจำกัดเพียงอยู่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมภายนอกห้องเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัลย์ จันทร์พฤกษ์ (2548, หน้า 296-299) ที่กล่าวว่า อิทธิพลของชั้นเรียนก็เป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน และการจัดบรรยากาศของห้องเรียนที่ดีจะมีส่วนช่วยให้นักเรียนปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ ลอว์เรนซ์ (Lawrens, 2005, p. 418) ว่าบรรยากาศการเรียนรู้การสอนเป็นสภาพทางจิตวิทยา ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัว กระฉับกระเฉง ก็จะมีความสนใจในการเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแอนเดอร์สัน (Anderson, 2003, pp. 135-152) ที่ได้ศึกษาผลของบรรยากาศการเรียนรู้การสอนที่มีต่อผู้เรียน โดยระบุถึงลักษณะบรรยากาศที่มีอิทธิพลและส่งเสริมต่อความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเป็นบรรยากาศที่สร้างความตื่นตัวและขจัดความเฉื่อยชาอันเป็นสาเหตุของความเบื่อหน่ายต่อการเรียนการสอน จึงจะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ

1.2 การรู้จักธรรมชาติของนักเรียน

ด้านการรู้จักธรรมชาติของนักเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูเข้าใจว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความสนใจและศักยภาพแตกต่างกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ครูเข้าใจว่านักเรียนต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุรางค์ โค้วตระกูล (2545, หน้า 111) ว่าครูต้องมีความเข้าใจพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก

ทุกคน เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขตและความฝันอันกว้างไกลของเด็กแต่ละคน เปิดโอกาสให้เด็กได้สานความฝันและดำเนินไปตามความใฝ่ฝันนั้นจนบรรลุเป้าหมายของชีวิต และสอดคล้องกับ สุชา จันทน์เอม (2543, หน้า 36) การที่ครูรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคนอย่างถ่องแท้ และสามารถช่วยนักเรียนแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยความเข้าใจกัน เกิดความไว้วางใจกันและสามารถทำให้นักเรียนเกิดความสุขในการอยู่โรงเรียน หรือเรียนหนังสือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราศิริ วงศ์สุนทร (2543, บทคัดย่อ) เรื่องการเรียนรู้อย่างมีความสุข การวิจัยกรณีครูต้นแบบด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบและพฤติกรรมการสอนของครูที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนคือครูมีความเข้าใจในพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กแต่ละคน

1.3 การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

ด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่ตามธรรมชาติ เช่นภูเขา แหล่งน้ำ น้ำตก ซึ่งสอดคล้องกับสุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542, หน้า 153) ที่ว่าการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับผู้เรียนเป็นการพัฒนาให้โรงเรียนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีแหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้วิชาการ และสร้างเสริมประสบการณ์ที่กว้างขวางหลากหลาย และช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ กิตติยวดี บุญชื้อ, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 239) ที่กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับคำกล่าวของประจวบ ทองศรี (2546, หน้า 22) ว่าการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นมีอิทธิพลต่อบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น เช่น บริเวณสภาพพื้นที่ของสถานที่ตั้งอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด โรงอาหาร ห้องพยาบาล สนามกีฬา สถานที่พักผ่อน การตกแต่งอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ภายในบริเวณสถานศึกษารวมทั้งสภาพแสงเสียงและอื่นๆ มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ และการพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้เรียน และสอดคล้องกับคำกล่าวของอนันต์ นามทองตัน (2534, หน้า 7) ว่าการจัดแหล่งการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว มีผลทำให้เกิดความรู้สึกและทัศนคติต่อโรงเรียนทั้งในด้านบวกและด้านลบ ความรู้สึกในด้านบวกจะทำให้เกิดความรู้สึกประทับใจ อบอุ่น และพอใจ ความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ ตลอดจนมี

ความภาคภูมิใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่วนทางลบนั้นทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย ห่างเหิน เกิดความเฉยเมย ปราศจากความเป็นเจ้าของ

1.4 การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด

ด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ข้อ คือการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกเรียน และการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ชอบและถนัด ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกิตติยวดี บุญชื้อ, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 208) ว่าเด็กแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและสนใจ เพื่อเขาจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ซึ่งซ่อนเร้นและรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมฝันของตนให้สมบูรณ์ ได้รับรู้วิทยาการแขนงต่างๆ จะเป็นประโยชน์ทั้งนั้น ถ้าเขาใส่ใจมุ่งมั่นให้เขาได้มีโอกาสเรียน เพื่อรู้อย่างลึกซึ้งและกว้างไกล (learn to know) เรียนให้เข้าใจและทำได้ รู้เคล็ดลับของการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ (learn to do) และเรียนจนรู้จักและเข้าใจวิถีคิดและปฏิบัติของคนในอาชีพนั้นๆ เสมือนเป็นคนที่อยู่ในอาชีพนั้นจริงๆ (learn to be) ทั้งยังสามารถนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้อย่างสร้างสรรค์และกลมกลืน เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2543, หน้า 112) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างลักษณะดี เก่ง มีสุข ระดับประถมศึกษาโดยดำเนินการทดลองรูปแบบหรือแนวทางการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 พบว่าความสุขจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนเนื่องมาจากนักเรียนได้ฝึกค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยตนเอง ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด หรือความสนใจ

1.5 บทเรียนสนุกและแปลกใหม่

ด้านบทเรียนสนุกและแปลกใหม่ โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินผล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือมีการเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกิตติยวดี บุญชื้อ, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 196) ว่าการที่เด็กได้เรียนบทเรียนที่สนุก แปลกใหม่ และเร้าความสนใจนั้น จะทำให้เด็กได้รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับ ขยายวงความคิดสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองเพื่อให้เห็นผลที่สมจริง อยากศึกษาให้ลึกซึ้งเพิ่มเติม เกิดความตื่นเต้นและภาคภูมิใจในข้อค้นพบใหม่ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ และสามารถถ่ายทอดแนวความคิดเหล่านี้ไปสู่ผู้อื่นทราบด้วยความภาคภูมิใจ รักการเรียน มีระบบในการเรียน และเห็นประโยชน์ของการเรียน ซึ่งไม่ได้ขีดจำกัดอยู่แต่ในห้องเรียน แต่อาจสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นไปในชีวิต และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในแต่ละ

ท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของกรมวิชาการ (2535, หน้า 128) ได้ทำการวิจัยเรื่องการรับรู้สาเหตุความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ สาเหตุของความสำเร็จในการเรียนครั้งนี้ ความสำเร็จในการเรียนจากแหล่งภายในตนเองเกิดจากบทเรียนสนุก และเข้าใจง่าย มีสาระ เข้าใจให้อยากติดตาม ได้ความรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความตั้งใจเรียน อ่านหนังสือเป็นประจำ และนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียน ส่วนความสำเร็จในการเรียนจากแหล่งภายนอกตนเอง เกิดจากครูสอนดี เนื้อหาดี และผู้ปกครองสนับสนุน

1.6 ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง

ด้านครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง คือครูสนับสนุนและชี้แนะนักเรียนไม่ว่ากรณีใดๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกิตติวดี บุญเชื้อ, และคนอื่น (2540, หน้า 199) ที่กล่าวว่า การที่เด็กจะเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ขึ้นอยู่กับครูที่ให้ความรักและเอาใจใส่ต่อนักเรียน เข้าใจในธรรมชาติของนักเรียน มีทักษะในการสื่อสารและมีความเป็นกัลยาณมิตร และสอดคล้องกับคำกล่าวของวิเศษ ชินวงศ์ (2544, หน้า 37-38) กล่าวว่า การทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนนั้น ครูต้องมีความเป็นมิตรกับนักเรียนทุกคน และสอดคล้องกับคำกล่าวของคันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544, หน้า 110-111) กล่าวว่า สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ทำให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุขคือครูที่รักและเข้าใจเด็ก ทำให้เด็กรักครู ชอบครูและสนใจอยากจะทำ และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543ข, หน้า 34) ได้รายงานสรุปย่อการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าผลการดำเนินการศึกษารูปแบบการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน ได้แก่ บุคลิกลักษณะของครู ครูใจดี มีเมตตา สุภาพ ใจเย็น ให้อิสระแก่นักเรียน รักนักเรียนเหมือนลูก จัดกระบวนการเรียนการสอนยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ทำการสอนเป็นกันเองกับนักเรียน ดลกขบขัน นักเรียนมีความสนุกสนาน ไม่เครียด เป็นคนตรงต่อเวลา แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พูดจาตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ใฝ่รู้ มีเหตุผล

2. การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ผลการเรียนเฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว สถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ จำนวนเพื่อนสนิท และกิจกรรมที่สนใจ พบว่าขนาดของโรงเรียน ผลการเรียนเฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของครอบครัว จำนวนเพื่อนสนิท ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 9

ด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรู้จักธรรมชาติของเด็ก การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด และบทเรียนสนุกและแปลกใหม่ ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดแหล่ง การเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคน โดยทั่วถึง โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ของกลุ่มนักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มของสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน กับกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่ตาย สาเหตุที่ทำให้มีความแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากความสุขของนักเรียนอาจขึ้นอยู่กับสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของรัชฎา ชื่นเสียง (2547, หน้า 34-35) ว่าสถานภาพทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยตรงกับเด็กเป็นอย่างมาก รวมถึงการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสม ย่อมส่งผลดีต่อเด็ก เช่น พ่อแม่ให้ความรัก ความอบอุ่น สนับสนุนเด็ก ยอมรับเด็ก เด็กย่อมมีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับแนวคิดกิติยวดี บุญเชื้อ, และคนอื่นๆ (2540, หน้า 176) ว่าสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สุขของนักเรียน กล่าวคือถ้าพ่อแม่อยู่ร่วมกัน และคอยเอาใจใส่ต่อนักเรียน เข้าใจ ให้ความรัก และความอบอุ่นและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในครอบครัวจะส่งผลดีต่อนักเรียนในด้านการเรียน และการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วนกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ในด้านอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง โดยเฉพาะของกลุ่มนักเรียนที่มีสถานภาพทางครอบครัวของพ่อแม่ที่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มของสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน กับกลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่แยกกันอยู่ กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กลุ่มสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง กับสถานภาพทางครอบครัวที่พ่อแม่ตาย ส่วนด้านกิจกรรมที่สนใจ พบว่าโดยภาพรวม และรายด้าน 4 ด้าน คือ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรู้จักธรรมชาติของเด็ก บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ และครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ของกลุ่มนักเรียนที่มีกิจกรรมที่สนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มเล่นกีฬา กับกลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มเล่นดนตรีกับกลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กลุ่มเล่น

อินเทอร์เน็ต/เกมกับกลุ่มดูโทรทัศน์/ฟังเพลง ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่สนใจอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด ของกลุ่มนักเรียนที่มีกิจกรรมที่สนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 3 คู่ คือ กลุ่มเล่นกีฬา กับกลุ่มเล่นดนตรี กลุ่มเล่นดนตรีกับกลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกม กลุ่มเล่นอินเทอร์เน็ต/เกมกับกลุ่มดูโทรทัศน์/ฟังเพลง ส่วนกลุ่มกิจกรรมที่สนใจอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สาเหตุที่ทำให้ด้าน การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และด้านการจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด แตกต่างกันอย่างนี้อาจเนื่องมาจากการที่เด็กได้เลือกทำกิจกรรมหรือเลือกเรียนตามความถนัด จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทำให้เด็กมีความกระตือรือร้น สนใจในการเรียน และมีความสุขในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ โสภณ โสมติ (2552, มิถุนายน 15) ว่าแหล่งการเรียนรู้มีอยู่หลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ผลที่เกิดจากการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนตามความถนัด และความสนใจ ทำให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และเกิดการพัฒนาขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี ในด้านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี การรู้จักธรรมชาติของเด็ก การจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ และครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง โดยภาพรวมพบว่าปัจจัยด้านต่างๆ มีผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนมากที่สุด คือ การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด รองลงมา คือ ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง และบทเรียนสนุกและแปลกใหม่ ตามลำดับ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษา ดังนี้

1. การจัดให้เด็กเลือกเรียนตามความถนัด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่ชอบและถนัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนโดยเปิด

โอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำกิจกรรมที่ชอบ ตามความถนัดและความสนใจ เพื่อเขาจะได้ค้นพบความสามารถของตนเองและเกิดความสุขในการเรียนรู้

2. ครูมีความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูสนับสนุนและชี้แนะนักเรียนไม่ทั่วถึง ทั่วๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ต่อผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจนักเรียนแต่ละคนอย่างถ่องแท้ พร้อมทั้งสนับสนุนนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ หากพบว่านักเรียนคนใดมีปัญหาหรือข้อบกพร่องก็พร้อมที่จะช่วยเหลือและชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมให้กับนักเรียนได้

3. บทเรียนสนุกและแปลกใหม่ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและครูคือการจัดการเรียนการสอนควรมีการเชื่อมโยงความรู้เก่าไปสู่ความรู้ใหม่ เพื่อให้นักเรียนสามารถรับรู้เข้าใจและเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

และโดยภาพรวม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี อยู่ในระดับมาก ถ้าผู้บริหารและครู รวมไปถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุนในทุกๆ ด้าน และครูทุกคนร่วมมือกันอย่างจริงจัง การจัดการศึกษาจะส่งผลให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะต้องอยู่ในระดับมากที่สุดแน่นอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี มีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขให้ครอบคลุมในอีกหลายๆ ด้าน เช่น เจตคติในการเรียน ความรู้สึกต่อวิชาที่เรียน สุขภาพร่างกายและจิตใจ สิ่งจูงใจ ความพร้อมของตัวนักเรียน และอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-2 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน และนำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนต่อไป

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียนในระยะยาวต่อไป เพื่อศึกษาพัฒนาการการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน เนื่องจากระยะเวลาที่สั้นอาจจะเห็นผลไม่ชัดเจน ถ้าติดตามระยะเวลาที่มากขึ้นอาจเห็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ อย่าง มีความสุขของนักเรียนได้ชัดเจน